

26 OKT 2001
Deze rubricering is
betreft de nr. 52

VERTROUWELIJK

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. № 9 1963

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no. 9 - 1963(Tijdvak 1-9-'63 t/m 30-9-'63)I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
Reacties van communistisch geregeerde landen in Europa op het Chinees-Russische geschil	1
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij van Nederland</u>	
De discussie over het geschil Moskou/Peking	9
Het contact met grote westerse zusterpartijen	10
Financiële positie van de CPN	14
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Verweer WVR-voorzitter tegen Chinese uitspraken	15
Propaganda Nederlandse Vredesraad voor niet-aanvalsverdrag	16
NVB-kritiek op gebeurtenissen in Moskou	17
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
De strijd om hogere lonen	19
Arbeidsonrust in Amsterdamse haven	21
"Nationaal loonappèl" der communisten vervroegd gehouden	22
V. <u>Andere groeperingen</u>	
Voortgezette SWP-agitatie tegen De Groot	23
Onafhankelijke internationale vredesbeweging	24
"Comité 1963 voor de Vrede" contra Volkelcomité	25
<u>Overzicht stakingen september 1963</u>	27
<u>Agenda</u>	30

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Nadere O.-Europese reacties op het Chinees-Russische geschil

De brief van 14 juni 1963, die Peking aan Moskou zond, werd een nieuw punt van wrijving in de communistische beweging doordat de CPSU de publicatie ervan ongewenst achtte. Van de Oosteuropese satellieten hield alleen Roemenië geen rekening met deze opvatting. Uiteraard stoorde Albanië zich in geen enkel opzicht aan de wensen van Moskou.

Joegoslavië, ofschoon al van 1948 af buiten het Sowjetblok, volgde de eigen gedragslijn, die in dit opzicht overeenkwam met de Sowjet-Russische.

Peking zelf doorkruiste van meet af aan het consigne van de CPSU-leiding door het op ruime schaal - ook langs illegale wegen - doen verspreiden van het omstreden document.

Eerst op 14 juli bracht de "Prawda" de volledige tekst van deze Chinese brief, vergezeld van een open brief van het centraal comité der CPSU aan de partijorganisaties en aan alle communisten in de USSR.

Hiermede eindigde in en buiten het blok de periode van afwachten, die vele communistische partijen bereid waren geweest in acht te nemen. Het merendeel van hen bracht daarna de volledige tekst van beide brieven, voorzien van eigen commentaar.

Navolgend enige reacties van communistisch geregeerde landen in Europa.

Joegoslavië

Het te Belgrado uitgegeven theoretische tijdschrift "Komunist" van 25 juli oefende op communistisch China kritiek, die geen nieuwe elementen bevatte. De Chinese leiders, aldus de strekking van het betoog in "Komunist", versleten hun pseudo-radicalen frasen en hun destructief beleid voor de quintessence van het marxisme-leninisme. Zij legden vooral in hun verzet tegen de pogingen om internationaal tot een kernstop te komen een volslagen gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel aan de dag. Indien de revolutionaire lijn van Peking zou worden gevolgd, kon dit aan de internationale communistische beweging

alleen maar onberekenbare schade berokkenen, de politieke en sociale activiteiten van de grote communistische partijen verlammen en de kleinere in een nauw isolement drijven, zelfs met gevaar voor hun ineenstorting.

"Komunist" betuigde ook in deze beschouwing hartelijke bijval met het coëxistentiebeleid van Moskou.

De zogenaamde werkvakantie van Chroestsjow aan Joegoslavië (van 20 augustus t/m 3 september) onderstreepte de verdere toenadering tussen dit land en de Sowjet-Unie.

Bulgarije

Het centraal comité van de Bulgaarse partij gaf, na zijn zitting van 31 juli en 1 augustus, een verklaring uit, waarin eveneens volledige solidariteit met de Sowjetbrief van 14 juli werd betuigd.

Na de conferentie der 81 partijen (Moskou 1960) had het Bulgaarse partijbestuur in een "speciale brief" aan Peking medegedeeld het oneens te zijn met een aantal opvattingen en gedragingen van de Chinese kameraden.

De Chinese brief van 14 juni 1963 bevatte, naar verder werd gesteld, volstrekt ongefundeerde en wat de toon betreft ontoelaatbare beschuldigingen aan het adres van de CPSU en van Chroestsjow, "de opvallendste persoonlijkheid in de internationale communistische en vredesbeweging".

Volgens deze verklaring van het centraal comité had Dimitrows definitie van de trouw "aan de grote partij van Lenin" en aan "het eerste land van het socialisme" haar volledige geldigheid behouden. "Er is en er kan", aldus het gegeven citaat, "geen juister criterium zijn om te weten te komen wie een vriend en wie een vijand van de belangen van de arbeidersklasse en van het socialisme is, wie een voorstander en wie een tegenstander van democratie en vrede, dan de houding jegens de Sowjet-Unie. De toetssteen voor het beproeven van de loyaliteit en de eerlijkheid van elk lid van de arbeidersbeweging en van elke arbeiderspartij en arbeidersorganisatie, van iedere democraat in de kapitalistische landen is hun houding ten opzichte van het grote land van het socialisme".

Na deze langademige uitspraak van de Bulgaarse voormalige Komintern-functionaris constateerde de partijleiding in Sofia o.m., dat de Chinezen thans niet anders doen dan de door het imperialisme

verzonnen lasterpraat tegen de CPSU en de Sowjet-Unie herhalen. Zij willen de revolutionaire worsteling der volkeren vervangen door een wereldoorlog, die volgens hen alle vraagstukken van de revolutie oplost. Het leek derhalve niet overbodig eraan te herinneren hoe hartstochtelijk Lenin indertijd de strijd had aangeboden tegen "de geheel gelijksoortige opvattingen van de Trotskisten".

Aan de vreedzame weg van de socialistische landen zouden de Chinese kameraden, naar de mening van de Bulgaarse partijleiding, niet meer dan lippendienst hebben bewezen.

Inzake de destalinisatie verklaarde het Bulgaarse partijbestuur het oneens te zijn met de Chinese opvatting "als zou men vanwege Stalins verdiensten behoren te zwijgen over diens ernstige fouten en zelfs over zijn misdaden", (een uitspraak, die door de CP-China nooit in deze termen gesteld is).

Ofschoon er met Joegoslavië nog "ernstige meningsverschillen over ideologische vraagstukken" bestonden, erkende de Bulgaarse partijleiding dit land wel als socialistisch, in tegenstelling met de beoordeling van China, die negatief en subjectief werd geacht.

Hongarije

In het dagblad van de Hongaarse CP dd. 16 juli werd de Chinese visie op de internationale communistische beweging grondig verkeerd en irreëel geacht. Kunstmatig en boosaardig plaatsten de Chinese kameraden de politiek van de vreedzame coëxistentie tegenover de betekenis van de strijd voor nationale onafhankelijkheid. Ter verdediging van zijn standpunten had Peking, bij gebrek aan feiten, zijn toevlucht genomen tot verminkingen en vervalsingen. Zodoende belasterde het de CPSU en andere CP-en. De Chinese gedragingen konden de Hongaarse partijleden alleen maar opwekken tot vastberaden tegenstand.

Een verklaring van de begin augustus gehouden zitting van het centraal comité der Hongaarse partij sprak zich in gelijke zin uit. Het recente bezoek van Kadar aan de Sowjet-Unie onderstreepte nog eens de Hongaars-Russische solidariteit. De Hongaarse leider bezocht onlangs eveneens Joegoslavië.

Polen

Het communistische dagblad "Trybuna Ludu" publiceerde in tegen-

stelling met de rest van het blok slechts uitvoerige uittreksels uit de brief van Peking van 14 juni. Het Poolse blad achtte in een beschouwing van 18 juli de Chinese stellingen onhoudbaar en verwerpelijk. In het bijzonder werd het beleid van Peking t.a.v. het dilemma oorlog en vrede gelaakt.

Ook hier, evenals in de reacties van de overige satellietpartijen, de toch wel wat ongenueanceerde conclusie, dat communistisch China de internationale vredesbeweging en de vreedzame coëxistentie alleen maar zou zien als een belemmering voor het vervullen van de revolutionaire taken, die het marxisme-leninisme zijn aanhangers stelt.

Tsjechoslowakije

Ook Praag liet in het koor van critici tegen Peking weinig originele argumenten horen.

"Rude Pravo" van 16 juli prees, met een herhaald beroep op de Verklaring van Moskou van 1960, de avantgarde-rol van de CPSU. Aan geen enkele marxistisch-leninistische partij was daarin plaats ingeruimd voor een overheersende positie. Wel inspireerde het briljante voorbeeld van de partij van Lenin nog steeds de internationale communistische beweging. Het erkennen van de rol van de CPSU als voorhoede impliceerde geenszins het erkennen van "iemand's dictaat".

Enkele dagen later gaf het centraal comité een aan het conflict gewijde verklaring uit, waarin o.a. over de wereldvreemdheid en de verstarde posities van de Chinese partijleiding werd gerept. Voorts werd in deze verklaring vermeld dat Peking twee protestbrieven van het partijbestuur in Praag, resp. van 20 januari en 9 juli 1962, onbeantwoord terzijde had gelegd. Deze brieven behelsden klachten over de schadelijke activiteiten van Chinese communistische vertegenwoordigers in de internationale democratische organisaties en de onjuiste standpunten van de Chinese partijleiding over fundamentele problemen van deze tijd. De tweede brief hield tevens een verzoek in om alsnog te antwoorden. (Deze bezwaren van Praag kregen meer relief door het feit, dat enige internationale mantelorganisaties aldaar hun hoofdzetel hebben gevestigd.)

De door Peking betoonde laatdunkende houding ten opzichte van de souvereiniteit van Tsjechoslowakije weerspiegelde zich - volgens de verklaring - eveneens in het optreden van vertegenwoordigers van het Chinese persbureau te Praag (dat in augustus jl. op last van de

Tsjechoslowaakse autoriteiten werd gesloten - zie MO 7-8, blz. 2). De ideologische meningsverschillen met de CPSU en met andere zusterpartijen had Peking ten onrechte ook laten doorwerken op staatsniveau, aldus de Tsjèchen. Begin 1961 waren dientengevolge de Tsjechisch-Chinese handelsbetrekkingen plotseling ineengeschrompeld.

Oost-Duitsland

Onverdeelde bijval voor de standpunten van Moskou kwam ook van het Oostduitse Ulbricht-regime. "Neues Deutschland", het dagblad van de SED, bracht op 20 juli in een hoofdartikel tot uiting, dat de partijleden en de werkende bevolking van de DDR volledig instemden met de inzichten van de CPSU, vervat in de brief van 14 juli. In het artikel werd de Chinese kameraden o.m. verweten dat zij reeds voordat de Chinees-Russische beraadslagingen tussen partijdelegaties op 5 juli in Moskou waren begonnen, afbreuk hadden gedaan aan de zo nodige vertrouwenssfeer.

Tevens releveerde N.D. dat de vertegenwoordigers van de CP-China reeds in 1960 te Moskou op de conferentie der 81 partijen opvattingen verkondigden, die onverenigbaar waren gebleken met de leninistische leer. Eerst toen voor de CP-China het acute gevaar dreigde in het isolement te geraken, waren haar vertegenwoordigers bereid de Verklaring der 81 partijen mede te ondertekenen.

Inzake de Cuba-crisis van oktober 1962 richtte de Chinese partijleiding lasterlijke aanvallen tegen de Sowjet-Unie in plaats van mede te helpen aan het zo dringend noodzakelijke bundelen van alle krachten tegen het imperialisme der Verenigde Staten; "dat met zijn agressie tegen Cuba de wereld op de rand van een atoombomoorlog bracht". Realiseerde de CP-China zich wel dat toen het gevaar dreigde van een thermonucleaire catastrofe? Communistisch China maakte echter tezelfdertijd van het grensconflict met India een kwestie van de eerste orde.

Tegen de Chinese opvattingen over "de onvermijdelijkheid" der imperialistische oorlogen wenste de SED zich uitdrukkelijk te verzetten: "Wij willen het socialisme niet bouwen op ruïnes en evenmin op de graven van miljoenen doden".

Opvallend was de wijze waarop N.D. alsnog meende te moeten na-kaarten over het mislukken van de in februari 1957 door de Chinese partijleiding gelanceerde "honderdbloementheorie". Onder het dichters-lijk aandoend adagium "Laat honderd bloemen bloeien; laat honderd scho-

len van gedachten wedijveren" luidde Peking destijds een "rectificatie-campagne" in, die interne spanningen zou moeten afzwakken.

In het Oostduitse partijorgaan werd thans beweerd, dat de Chinese partijleiding met deze "honderdbloementheorie" de zusterpartijen bewust had misleid. Reeds in 1957, zo werd uit het N.D.-relaas nog duidelijk, had de SED-leiding bezwaar gemaakt tegen het eveneens laten groeien en bloeien van het onkruid.

Niet minder frappant was het Oostduitse verwijt, dat de aanvankelijk goede betrekkingen tussen de Chinese Volksrepubliek en andere socialistische landen door China's experiment met "de grote sprong voorwaarts" in het ongereede zouden zijn geraakt. Begin 1961 had een vooraanstaande kameraad van de CP-China tegenover een SED-delegatie opgemerkt, dat de Chinese Volksrepubliek in de eerstkomende jaren de economische banden alleen zou versterken met die socialistische landen, welke zich bereid toonden de Chinese ideologische conceptie te ondersteunen.

Volgens N.D. annuleerde de Chinese regering in de navolgende periode inderdaad plotseling talrijke import- en exportaccorden met de DDR, waardoor aan de economie van dit land schade zou zijn berokkend.

(Dezelfde soort klacht werd vernomen in de op Peking geoefende kritiek van andere Oosteuropese partijen.)

In de beschouwing van "Neues Deutschland" werd het tenslotte verkeerd geacht om specifieke Chinese ervaringen als universeel geldig aan de gehele internationale communistische beweging op te dringen, zoals volgens het SED-orgaan bleek uit de Chinese brief dd. 14 juni.

In het communiqué, nade eind juli gehouden zitting van het centraal comité der SED verstrekt, werd gesteld, dat de Sowjet-Unie de vrede diende, het kolonialisme bestreed en de nationale bevrijdingsstrijd der jonge volken actief aanmoedigde. De Chinese leiders zouden deze inspanningen hebben geschaad met hun "links gerichte sectarisch-dogmatische en nationalistische opvattingen en hun activiteiten bij het vormen van fracties en splintergroepen".

De SED-leiding prees voorts de in 1956 op het XXste CPSU-congres ingezette destalinisatie als "het essentiële startpunt voor de grote opgang van de communistische beweging in de gehele wereld". Daartegenover stond dan, volgens het SED-geschrift, de onverbloemde verdediging van de Stalin-persoonsverheerlijking door de Chinese leiders en hun

lastermethoden tegen de CPSU en de SED.

Roemenië

Onder de satellietstaten neemt Roemenië ongetwijfeld een bijzondere positie in. Gedurende de afgelopen maanden zijn er tal van tekenen geweest die op een zekere spanning duiden tussen Boekarest en Moskou.

Deze geschillen lopen voornamelijk over economische kwesties en met name over de door Moskou gelanceerde plannen met betrekking tot de integratie van de economieën van de Sowjet-Unie en de satellietlanden. Aan Roemenië - ondanks recente vorderingen in de industriële sector nog overwegend een agrarisch land - was in deze plannen de rol toebedeeld van grondstoffenproducent ten behoeve van de industrieel meer ontwikkelde satellieten.

Er is zelfs gespeculeerd op de mogelijkheid dat de Roemenen Moskou zouden afvallen in het conflict met Peking, een - voorzover tot nu toe gebleken - voorbarige speculatie. Anderzijds staat zoveel toch wel vast, dat de Roemeense leiders hun houding tegenover Moskou mede met het oog op dit conflict hebben bepaald. Er zijn duidelijke aanwijzingen, dat zij dankbaar gebruik hebben gemaakt van de omstandigheid, dat Moskou de Europese satellieten tot elke prijs bijeen wenste te houden. Een factor die de Roemeense positie ten opzichte van Moskou versterkt, is daarbij ongetwijfeld de voor de Sowjet-Russische leiders zorgwekkende belangstelling die Peking voor de Roemenen aan de dag legt.

Zoals voorgaand reeds terloops is vermeld, heeft van de satellieten alleen Roemenië het gewaagd om de Chinese brief van 14 juni reeds op 20 juni te publiceren in de vorm van een uitvoerig uittreksel.

Voorzover de Roemenen Moskou's standpunten onderstreepten of Pekings inzichten bekritiseerden, betref dit vrijwel uitsluitend kwesties van buitenlandse politiek - zoals de vreedzame coëxistentie en het Kernstopverdrag. Op andere onderdelen van het conflict Moskou-Peking wensten zij zich kennelijk niet uit te spreken.

Albanië

Een heel ander geluid dan opklonk uit de meeste commentaren van de Europese communistische landen lieten vanzelfsprekend de Albanese

leiders horen.

De "quarantaine" van Moskou op de Chinese brief van 14 juni was mislukt en de "Prawda" moest dit document van grote internationale betekenis uiteindelijk toch nog openbaar maken onder pressie van de communisten en de volkeren van de Sowjet-Unie, aldus Tirana.

In "Zeri I Popullit" van 24 juli, het dagblad van de (communis- tische) Albanese Arbeiderspartij, werd China's beleid een volkomen consequente beleving van het marxisme-leninisme genoemd, gebaseerd op "de revolutionaire conclusies van de Moskouse documenten" (dus van de Verklaringen van 1957 en 1960).

De moderne revisionisten van de Chroestsjow/Tito-groep en hun volgelingen trachtten, aldus het blad, een nieuwe lijn te propageren, die - totaal opportunistisch zijnde - noodlottig moet worden geacht voor de revolutie en het socialisme. Zij kon alleen maar dienstig zijn voor de belangen van het imperialisme. De Chinese partijleiding had deze renegaten van het socialisme ontmaskerd en het verraad van het moderne revisionisme gebrandmerkt als een manifestatie van de theorie en de praktijk van de bourgeois-ideologie. Chroestsjow had het conflict in de communistische beweging ten onrechte op staatsniveau gebracht en o.a. de Comecon gebruikt om andere landen zijn wil op te leggen.

"Zeri I Popullit" beriep zich op Marx, Engels, Lenin en Stalin ter weerlegging van de "monsterachtige laster" als zou China oorlogs- zuchtig zijn. Oorlog, aldus het blad, was nimmer het motief noch de onontbeerlijke voorwaarde voor de overwinning van de revolutie. Geen Marxist had ooit de export van revoluties begunstigd en de overwinning van het socialisme nagestreefd door middel van oorlogen tussen staten. Wel bestond er bezwaar tegen de "vredesstrategie" der moderne revisio- nisten, die geen onderscheid maakten tussen rechtvaardige en onrecht- vaardige oorlogen. Zij hadden de atoomchantage van het imperialisme der Verenigde Staten als gedragslijn overgenomen en waren terecht gekomen in de poel van pessimisme, defaitisme en capitulatie.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De CPN tussen Moskou en Peking

Discussie

In tal van recente kader- en ledenvergaderingen van de CPN stond het geschil Moskou-Peking en de houding van de eigen partij ten overstaan daarvan in het brandpunt van de belangstelling. Evenals in de maanden kort na het XXIIe CPSU-congres van oktober 1961 het geval was geweest, poogde de CPN-leiding ook thans de discussie over het conflict in de lagere partijregionen tot een minimum te beperken. De vragenstellers werden doorgaans met een kluitje in het riet gestuurd door de inleiders, die er kennelijk op uit waren het geschil als minder ernstig voor te stellen. Zij pleegden te wijzen op de door beide partijen in het conflict gemaakte fouten, waaraan dan werd toegevoegd dat de CPN zich zoveel mogelijk met haar eigen zaken diende te bemoeien en moest vermijden te oordelen over kwesties, die haar niet direct aangaan of waarvan zij de essentie niet kan doorgronden.

Hierbij werd dus duidelijk aansluiting gezocht bij de "middenkoers" die Paul de Groot in zijn rede van 18 juli t.a.v. het geschil had bepleit.

Over het algemeen toonde de CPN-aanhang zich volgzaam. Voorzover tegen de door de partijleiding gegeven voorstelling van zaken afwijkende geluiden werden vernomen, hielden die doorgaans aansporingen in om Pekings opvattingen te steunen. Zij waren echter schaars en van een bepaalde pro-Chinese stroming in de partij kon dan ook niet worden gesproken.

Dit wil echter niet zeggen, dat er van de kant van Peking geen pogingen werden ondernomen de CPN-leiding te beïnvloeden. Aanvankelijk geschiedde dit met name door de uitoefening van financiële pressie, o.m. het niet meer plaatsen van de advertenties in de CPN-bladen, door De Groot in zijn rede van 18 juli gesignaleerd. Voorts zouden de Chinezen rechtstreeks vanuit Peking alsmede via hun diplomatieke vertegenwoordiging in Den Haag propagandamateriaal over het conflict aan partijkaderleden en gewone leden van de CPN (op hun particuliere adressen) hebben toegezonden. De CPN-leiding toonde zich tegen deze en

andere pogingen tot fractievorming bijzonder waakzaam, mogelijk ook om zelfs maar de schijn van pro-Chinese gezindheid harerzijds te vermijden.

Het revisionisme

Hoewel De Groot zich tegen Chinees-communistische beïnvloeding bleef verzetten en de partijleiding met name ook de opvattingen van Peking inzake de vreedzame coëxistentie als onjuist verwierp, zijn er toch sommige punten waarop De Groot de visie van de CPSU niet deelt. In het bijzonder geldt dit het probleem van "het revisionisme" annex de positie van Joegoslavië en van de Bond van Joegoslavische Communisten, alsmede die van de Socialistische Werkers Partij (SWP).

Dit kwam onlangs weer eens tot uiting in "De Waarheid", die o.m. melding maakte van de kritiek van PKI-voorzitter Aidit op de Bond van Joegoslavische Communisten. De Groot zelf betoogde in een vraaggesprek met het onlangs voor het eerst uitgekomen communistische kwartaalschrift "Kontrast", dat z.i. op basis van de "ideologie van het revisionisme" geen progressieve partij kan worden opgebouwd. Ontbeerlijk zijn namelijk "eenheid van doel, een gemeenschappelijke en wetenschappelijke ideologie, democratisch centralisme en discipline". Een partij op grondslag van een "ideologisch eklekticisme" * kon zeker in de burgerlijke maatschappij niet standhouden. Hierdoor was naar de mening van De Groot ook de SWP (Gortzak c.s.) in de wieg gestikt.

"De Waarheid" maakte - in verband met de zo duidelijke verdere toenadering tussen Moskou en Belgrado - slechts summier melding van de belangrijke rede, die Chroestsjow op 30 augustus tijdens zijn "werkvakantie" in Joegoslavië hield. Het informatiebulletin van de Russische Ambassade in Den Haag bracht de tekst volledig, namelijk als bijlage toegevoegd aan het bulletin van 9 september der RA. (Een taktische wenk aan de in dit opzicht wat gereserveerde "Waarheid"-redactie?)

Contact met PCI en PCF

Zoals in het vorige MO werd vermeld, liet De Groot in zijn rede voor het CPN-partijbestuur op 18 juli o.m. duidelijk uitkomen, dat afzonderlijk beraad van communistische partijen buiten de communistisch

*) eklektisch = onderzoekend, tevens kritisch schiftend.

geregeerde landen - primair gericht op de bespreking van gemeenschappelijke problemen - tevens zou kunnen bijdragen tot het herstel van de eenheid in de communistische beweging.

In dit licht moet stellig ook het bezoek worden gezien van de Italiaanse partijdelegatie, die - daartoe uitgenodigd door de CPN-leiding - op 26 september jl. voor een verblijf van enkele dagen in Nederland arriveerde. De PCI-afvaardiging bestond uit L. Romagnoli (lid van het dagelijks bestuur van de PCI en parlamentslid), B. Bernini ("secretaris van het belangrijke centrum Livorno") en Irma Trevi (medewerkster van de afdeling Buitenland van de PCI). "De Waarheid" besteedde opmerkelijke aandacht aan dit buitenlandse bezoek, dat volgens De Groot o.m. tot doel had nader kennis te maken met de CPN en haar werk. Voor Romagnoli betekende dit contact tevens "een nieuwe stappe in de betrekkingen tussen beide partijen".

Hoewel het CPN-dagblad aanvankelijk alleen melding maakte van het feit dat de Italianen belangstelling hadden voor vraagstukken als de EEG, de positie van de Nederlandse landbouw en het vraagstuk van de eenheid van de arbeidersklasse, bleek uit "De Waarheid" van 30 september dat tevens meer algemene vraagstukken ter sprake waren gekomen, zoals die verband houdende met de positie van de Westeuropese zusterpartijen en met het geschil Moskou/Peking.

Tijdens een ontvangst in "Felix Meritis" op 28 september uitte Romagnoli zijn voldoening over het beraad. Hij rekende de PCI en de CPN tot de partijen "die voor een juiste lijn optreden". Het was z.i. nodig "samen een revolutionaire strategie te vinden, die in de strijd voor de eenheid van de arbeidersklasse zal overwinnen".

Bij dezelfde gelegenheid sprak De Groot. Tussen de PCI-delegatie en de CPN-leiding bestond, naar zijn zeggen, volledig wederzijds begrip en eenstemmigheid over de besproken hoofdzaken.

In "De Waarheid" van 2 oktober jl. verscheen een communiqué over deze PCI-CPN-ontmoeting. Daarin werden allereerst de Chinezen gelaakt om hun afwijzing van het kernstopaccord en hun pogingen tot fractievorming. Anderzijds werd echter de noodzaak onderstreept om de internationale discussie over de meningsverschillen zodanig te voeren, dat zij zou leiden tot "een nieuwe internationale eenheid".

Tenslotte wees het communiqué op de taak van "de arbeidersklasse van de Europese landen" haar eenheid te versterken en in deze landen met name de toenadering tussen de communistische en de socialistische arbeiders te bevorderen. In dit verband werd onder meer aandacht ge-

vraagd voor de strijd tegen de as Bonn-Parijs, "het grootste gevaar in Europa".

Naar verluidt is in de loop van oktober in Nederland ook nog het bezoek van een Franse partijdelegatie te verwachten. Mogelijk heeft Paul de Groot dit persoonlijk voorbereid. Blijkens "De Waarheid" van 19 september vertegenwoordigde hij de CPN op het jaarlijkse feest van het PCF-dagblad "l'Humanité" in Parijs. Tot dusver was het niet gebruikelijk, dat de CPN-leider zelf dit festijn bezocht.

Of het huidige contact met resp. de PCF en de PCI een voorbereiding beoogt te zijn van internationaal beraad, door De Groot op 18 juli gepropageerd, is nog niet bekend. De uitlating van Romagnoli over de noodzaak van een gezamenlijke revolutionaire strategie zou in elk geval een aanwijzing in deze richting kunnen zijn.

De eenheidspolitiek

Dat de "eenheidspolitiek" bij De Groot nog altijd in het middelpunt van zijn belangstelling staat, maakte de partijkrant in de afgelopen weken bij herhaling in haar kolommen duidelijk. Zo verscheen in "De Waarheid" van 19 september een omvangrijk artikel "van onze correspondent" (kennelijk Paul de Groot). Het handelde over het hierboven genoemde "Humanité"-feest.

De commentator prees daarin de PCF om haar pogingen "de toenaadering van socialistische en communistische organisaties en werkers" te verwezenlijken. Volgens de Franse communisten was dit de belangrijkste gebeurtenis van de afgelopen tijd. Met kennelijk welgevallen werd in dit verband door de schrijver herinnerd aan het Volksfront van 1936 in Frankrijk.

Werd dit eenheidsstreven in Frankrijk vooral geïnspireerd door het verzet tegen De Gaulle's plannen voor de vorming van een eigen atoommacht en tegen zijn weigering het kernstop-accord van Moskou mede te ondertekenen, in Nederland zag Paul de Groot - blijkens een andere beschouwing - vooral de strijd tegen de as Bonn-Parijs als grondslag voor een "zeer breed front met de sociaal-democraten en alle anti-fascistische krachten".

Met name moest z.i. verhinderd worden, dat de "Westduitse militaristen" de beschikking krijgen over atoomwapens. Zij worden gezien als het meest agressieve deel van het imperialisme en tegelijk als zijn zwakste stee.

Uit het in Amsterdam gehouden congres van de Socialistische Internationale (9-12 september) trok de CPN-leiding de conclusie dat men ook in internationaal socialistisch milieu het gevaar van de Duits-Franse as onderkende.

In haar discussie met de Nederlandse socialisten zal de CPN in het bijzonder aandacht vragen voor de Sowjet-Russische voorstellen inzake de afsluiting van een non-agressie-verdrag tussen de NAVO-landen en die van het Warschau-pact alsmede inzake de instelling van gedemilitariseerde zônes in Europa. Van haar verlangen in deze richting gaf de CPN ook in het "Waarheid"-commentaar op de "Troonrede" blijk. Daarin werd te kennen gegeven, dat het door de CPN verdedigde voorstel inzake een non-agressiepact nauw samen hing met de CPN-politiek inzake "een neutraal en atoomvrij Nederland", nader omschreven in haar "eenheidsstellingen" van november 1962.

De werfactiviteiten t.b.v. "De Waarheid"

Op 21 en 22 september jl. vond een CPN-partijbestuursvergadering plaats, die onder meer enige besluiten ten aanzien van "De Waarheid"-werving nam.

De wervingsactiviteiten voor de krant hebben in CPN-kring altijd een belangrijke plaats ingenomen, hetgeen niet verhinderd heeft dat het aantal Waarheid-abonnees van \pm 40.000 in 1956 is teruggelopen tot minder dan 25.000 thans. Wel is de teruggang de laatste tijd belangrijk vertraagd. Werd over het werfjaar van medio september 1961 tot half september 1962 nog een verlies van circa 1000 abonnees geleden, over 1962/1963 bedroeg dit niet meer dan 350.

De CPN beschikt zoals bekend over een speciaal wervingsapparaat ten behoeve van "De Waarheid". Zo is er een commissie onder leiding van een bezoldigd partijbestuurder, de zogenaamde landelijke werfleiding, die het partijbestuur in wervingsaangelegenheden adviseert en in den lande de uitvoering der desbetreffende partijbesluiten controleert. Op het niveau van de CPN-districten zijn er voorts districts-werfleidingen met een overeenkomstige functie in hun rayons. Voorts dienen de afdelingsbesturen elk een zogenaamde persfunctionaris in hun midden te hebben.

Jaarlijks stelt de CPN-leiding zich in overleg met de leiding van het wervingsapparaat een taak voor de totaal te winnen abonnees - blijkens het bovengenoemde "Waarheid"-verslag thans 5200. Ogenschijn-

lijk is dit een hoog streefgetal. In de praktijk is echter gebleken, dat een aanzienlijke taakstelling nodig is om de zich gelijktijdig voordoende verliezen te kunnen compenseren. Het verloop onder de abonnees is nog steeds zeer groot, vermoedelijk vooral als gevolg van de tekortkomingen in het bezorgen van de krant. Er is een voortdurend gebrek aan accurate krantenlopers. Ook de bestelling per post staat tijdsige en regelmatige aflevering vaak in de weg. In het afgelopen jaar is de gehele organisatie overigens beter gaan functioneren, dank zij enkele krachtige figuren. De districten, die tekort schoten in activiteit, bleven ook op het onderhavige terrein achter. Dit was met name het geval met Amsterdam, dat bijna voor het gehele verlies over 1962/1963 verantwoordelijk is te stellen. Zou in de huidige leemten kunnen worden voorzien, dan mag verwacht worden dat de taak voor 1963/1964 vervuld zal worden.

Financiële positie van de CPN

De grootste financiële last van de CPN is tot dusverre het uitgeven van het eigen dagblad geweest. Deze moeilijke taak wordt mogelijk gemaakt door de grote jaarlijkse donatie-acties, meestal met een streefbedrag van f 125.000,-. Voor 1962/1963 werd dit bedrag op f 175.000,- gesteld, zulks met verwijzing naar de kostbare verkiezingsacties.

In het pas begonnen "donatie-jaar" 1963/1964 moet echter eveneens f 175.000,- ingezameld worden zonder een stembusstrijd in het vooruitzicht. Bovendien is op de partijbestuurszitting van 21 en 22 september alsnog besloten tot het nemen van enige nadere financiële maatregelen. Deze gegevens verlenen enig relief aan de berichten volgens welke de partij binnenkort voor zeer hoge kosten zal komen te staan in verband met de slechte toestand van de drukkerij-outillage en van het gebouw "Felix Meritis". Overigens is verhoging van de lonen bij de partij en haar bedrijven vermoedelijk een nog meer urgente zaak.

Afgewacht moet worden of de financiële maatregelen meer inhouden dan de leden contributie-verhoging die op handen zou zijn. De huidige contributieschaal werd in 1947 opgesteld.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE MANTELORGANISATIES

Vredesbeweging

Chinees-Sowjetrussisch geschil in de WVR

De Chinese kritiek op de Wereldvredesraad bleef niet onbeantwoord. Van de hand van de secretaris van de Wereldvredesraad, professor Victor Chickvadze, verscheen in de "Prawda" van 20 augustus een uitvoerig artikel over de nauwe verbondenheid tussen de verdediging van de vrede en de strijd voor nationale onafhankelijkheid. De vrede, zo werd gesteld, vergemakkelijkt de opheffing van de gevolgen van het kolonialisme, bevordert de nationale economie, versterkt de politieke onafhankelijkheid en verhoogt de levensstandaard. De nationale onafhankelijkheidsbeweging is op haar beurt een van de belangrijkste factoren voor de consolidatie van de vrede en verzekert de veiligheid der volkeren. Zij verzwakt de krachten die naar oorlog streven.

De Chinezen pogen het vredesfront van binnenuit te doorbreken, aldus de schrijver. Zij gaan hierbij zelfs zover het kernstopverdrag openlijk te bekritisieren. In het verleden beschuldigden zij de Wereldvredesraad ervan "een onscrupuleus compromis met de vijanden van de vrede te prediken en de zaak van de vrede in de gehele wereld schade toe te brengen".

Professor Chickvadze zelf werd ervan beticht de nationale onafhankelijkheidsbeweging een "beweging van lijken" te hebben genoemd. De schrijver vroeg zich in dezelfde beschouwing - in verweer daartegen - af, of de Chinezen werkelijk denken dat zij in de wereld één fatsoenlijk mens zullen vinden die deze laster zal geloven.

De Chinezen hadden hun permanente vertegenwoordigers uit de organen van de WVR teruggetrokken en zij verleenden in geen enkel opzicht meer steun aan de vredesbeweging. Tezelfdertijd echter wensten zij toch aan internationale congressen en bijeenkomsten van de Raad deel te nemen om het spreekgestoelte te misbruiken voor aanvallen op de wereldvredesbeweging, zo voer de WVR-secretaris voort.

Tenslotte waarschuwde hij er voor nooit te vergeten dat de imperialisten hun hoop gevestigd houden op tweedracht in de vredesbeweging

en op verdeeldheid in de strijd der volkeren voor nationale onafhankelijkheid. Zij zullen, aldus Chickvadze, alles doen om de eenheid te doorbreken. Daarom dienden de progressieve krachten zich te verenigen in een gezamenlijke strijd tegen het imperialisme en kolonialisme, tegen atoomoorlog, vóór algehele en volledige ontwapening en vóór wereldvrede.

Ook de communistische partij van India leverde kritiek op de Chinese houding t.a.v. de WVR. Juist na de ondertekening van het kernstopverdrag, aldus het partijblad "New Age", nu hernieuwde en versterkte gezamenlijke acties ter verkrijging van algemene en volledige ontwapening noodzakelijk zijn, ontketenen de Chinezen een lastercampagne tegen de wereldvredesbeweging, zoals in de geschiedenis van een democratische internationale organisatie nog nooit is voorgekomen. Alleen de Chinezen zelf, aldus het blad, kunnen een verklaring geven voor deze boosaardige beledigingen, die de vijanden van de vrede een vreugde zullen zijn.

NVR-activiteiten

In de afgelopen weken is de Nederlandse Vredesraad (NVR) voortgegaan propaganda te voeren voor het sluiten van een niet-aanvalsverdrag tussen de landen van de NAVO en die van het Pact van Warschau.

Met de oproep, die de Raad na de ondertekening van het kernstopverdrag tot het Nederlandse volk richtte, (M.O. 7-8/'63), wordt thans een handtekeningen-campagne gevoerd ter verkrijging van adhaesiebetuigingen en financiële ondersteuning. Mede in het kader van deze actie belegde de NVR in verschillende plaatsen van ons land openbare bijeenkomsten. Op een daarvan werd het actie-program voor het komende seizoen bekend gemaakt. De Raad zal een landelijk opinie-onderzoek organiseren over de wenselijkheid van het niet-aanvalsverdrag en van verlaging van de oorlogslasten in Nederland. Door acties en demonstraties in buurten en bedrijven wil men dit opinie-onderzoek populariseren.

Vrouwenbeweging

NVB-reacties

Begin september hebben de afgevaardigden van de Nederlandse Vrouwenbeweging naar het 5de congres van de Internationale Democratische Vrouwenfederatie (IDVF), dat in juni in Moskou werd gehouden, voor het hoofdbestuur van de NVB verslag uitgebracht van hun bevindingen. Men was van mening dat het congres, dat de vredeswil van miljoenen vrouwen heeft gedemonstreerd, een grote inspiratie zal zijn voor de verdere vredesstrijd.

In verband met de totstandkoming van het kernstopverdrag vaardigde de NVB een oproep uit om voort te gaan met de campagne voor de verwijdering van de Amerikaanse (atoom-)bases en tegen de legering van Duitse troepen in Budel. Voorts moest verder worden geageerd voor verkorting van de dienstdienst en vermindering van de bewapeningslasten.

Ook hield het hoofdbestuur zich uitvoerig bezig met de meningsverschillen die op het congres in Moskou tot uitdrukking waren gekomen (zie ook de M.O. 6 en 7 '63). Besloten werd daarover een brief aan de IDVF te schrijven, (waarin de houding van de Sowjet-gastvrouwen tijdens het congres voorzichtig wordt gekritiseerd.) De NVB was van oordeel, dat de meningsverschillen op het congres grotendeels betrekking hebben op de verhouding van China en de Sowjet-Unie als staten. De IDVF moest er voor zorgdragen, aldus de NVB, dat zij haar eigen karakter bewaart. Goede gewoonten en gebruiken, die in de IDVF gelden, behoren te worden gerespecteerd. Meningsverschillen worden niet opgelost door scheldpartijen, zoals die op het IDVF-congres in Moskou, maar langs de weg van de overtuiging.

Het hoofdbestuur van de NVB besloot in het voorjaar van 1964 het 7de congres bijeen te roepen. Op grond van de statuten behoort dat eens in de twee jaar te gebeuren, maar daar werd reeds lang niet meer de hand aan gehouden. Het nu aangekondigde congres is echter wel bijzonder laat, daar het vorige reeds in november 1959 plaatsvond.

Studentenbeweging

Op 3 augustus j.l. vertrok een Nederlandse studentendelegatie naar Indonesië, die aldaar zes weken te gast was bij de studentenorganisaties in dat land. Namens de communistisch georiënteerde studenten-

vereniging "Perikles" maakte drs. André de Leeuw deel uit van deze delegatie. Vermoedelijk had deze communist een vraaggesprek met Bambang Kusnohadi, voorzitter van de Indonesische studenten federatie (PPMI), die sinds enige tijd is aangesloten bij de communistische Internationale Unie van Studenten (IUS). "De Waarheid" van 20 september gaf een verslag van dit interview tussen Kusnohadi en "onze correspondent". Bij beantwoording van de vraag onder welke voorwaarden goede betrekkingen tussen Indonesië en Nederland mogelijk zijn, gaf Kusnohadi o.m. te kennen dat het bepaald vermakelijk was indien "goede betrekkingen" worden gekenschetst als het teruggeven van Nederlands kapitaal en het doorvoeren van een referendum in Nieuw-Guinea. Dat zou betekenen dat men zou terugvallen in de "oude, donkere geschiedenis die met spanning geladen was".

Verzetsbeweging

Een vijftal communistische oud-verzetsstrijders reisde begin september op uitnodiging van het "Komitee der Antifascistischen Widerstandskämpfer in der DDR" (ANTIFA) naar Oost-Berlijn. Zij werden daar ter gelegenheid van de jaarlijkse herdenking van de slachtoffers van het nazi-regime onderscheiden met de "medaille voor strijders tegen het fascisme". (Een dergelijke onderscheiding werd enkele jaren geleden verleend aan Paul de Groot en Annie Averink.) Tot de gedecoreerden behoorden ditmaal Gerrit Blom, secretaris van "Verenigd Verzet", Eva Korper-Ejzensztat, actief in het Nederlands Auschwitz Comité, Wim Harthoorn, schrijver van het boek "Verboden te sterven", dat handelt over het leven in een concentratiekamp, Piet Vooren uit Haarlem en de weduwe A.G. Kempers-Grashof uit Enschede.

Secretaris Gerrit Blom begaf zich op 24 september opnieuw buitenslands en wel, ter bijwoning van een zitting van het Bureau van de "Fédération Internationale des Résistants" (FIR) in Praag.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

Het huidige loonsysteem bedreigd

Het vergelijk in de koppelbazen-affaire bleek slechts een schijnoplossing voor de onrust onder de werknemers in de metaalindustrie te zijn. De erkende vakverbonden hadden het accent gelegd op de strijdigheid met de c.a.o., terwijl de werknemers zich wilden optrekken aan de hogere lonen, die het personeel der onderaannemers uitbetaald kreeg.

De CPN-leiding liet er dan ook geen gras over groeien. Reeds op 1 september had onder leiding van het Tweede Kamerlid Tjalle Jager een bijeenkomst plaats met CPN'ers, werkzaam in de metaalindustrie. Zij werden via actie-comité's bij de bedrijven geïnstrueerd het openbreken van de c.a.o. aan de orde te stellen. Ook moesten de ondernemingsraden in het geweer worden geroepen. Op 2 september meldde "De Waarheid" dat de bedrijfsbond "De Metaal" (aangesloten bij het Centrum) die dag bij de Amsterdamse metaalbedrijven een manifest had uitgegeven. Daarin stond dat het weren van koppelbazen - volgens een uitspraak van de Vakraad dd. 31 augustus - het resultaat was van de acties op de bedrijven en het optreden van de vakbond (lees: de ANMB). Volgens het pamflet was daarmee de weg vrijgemaakt voor loonverbeteringen.

Het communistische dagblad schreef nog dat de voorzitter van de ANMB niet had gedaan wat van hem had mogen worden verwacht, n.l. loonsverhoging eisen. Het beweerde voorts dat de directies van de NDSM, Wilton-Fijenoord en Werkspoor al bepaalde toezeggingen hadden gedaan.

De communistische activiteit spitste zich toe op de twee grootste Amsterdamse scheepswerven, de ADM en de NDSM, bij welke bedrijven de communistische leden van de ondernemingsraad de meerderheid van de fabrieksarbeiders achter zich hebben. Het "actie-comité" van de ADM (beheerst door het drietal CPN-ers, dat het bestuur van de Arbeiderscommissie uit de ondernemingsraad vormt) keurde een door de CPN-ers opgesteld pamflet goed, waarin als antwoord op de "intimidatie" van de directie (ontslag bij werkweigering) werd gezegd, dat de directie zonder uitstel met geld op tafel moest komen en dat anders "opnieuw optreden in alle scherpste" (lees: staking) zou volgen. Enige dagen later werd het genoemde CPN-drietal bij de directie ontboden, die de

situatie met hen besprak.

"De Klinknagel", een CPN-bedrijfsblaadje voor de ADM, zong een loflied op de "eenheid" en vertelde dat daarmee bij de NDSM al succes behaald was (namelijk een door de directie buiten medeweten van de erkende vakbeweging aangeboden premie van f 60,- per uur- of wekloner). Dit blaadje verspreidden de communisten op 11 september 's ochtends vroeg aan de poort van de ADM. Tot hun verbazing kregen zij gezelschap van plaatselijke bestuurders van de drie erkende bonden, die een gezamenlijk manifest van ANMB, CMB en St. Eloy uitreikten, waarin mededeling van verbetering der arbeidsvoorwaarden voor het ADM-personeel werd gedaan. (Op 10 september had de directeur van de ADM in een vergadering van de Ondernemingsraad (OR) aangekondigd, dat hij die dag een bespreking met de vakbonden zou hebben.)

Nog dezelfde dag stencilde het Centrum een pamflet over de successen bij de ADM en NDSM, dat in de volgende dagen allerwege onder de metaalarbeiders werd verspreid ("Wat bij de ADM kan, kan bij andere bedrijven ook"). Ook "De Waarheid" gaf op 11 september een bulletin uit: "Loonpolitiek bij ADM doorbroken", dat eveneens op grote schaal werd verspreid.

De oplaaiing van de onrust bij meerdere bedrijfstakken als gevolg van de gang van zaken bij de ADM probeerden de drie erkende metaalbonden te bezweren door - geheel in strijd met de tot dusver gevolgde praktijk - alvast hun eisen voor de komende onderhandelingen over een nieuwe c.a.o. bekend te maken. Onder meer: een loonsverhoging van 8% en 3 weken vakantie. In een gemeenschappelijk pamflet, gedateerd 12 september, verklaarden zij "hun eisen reeds nu te moeten stellen om te voorkomen dat het in de ondernemingen door het eigengereid optreden van verschillende werkgevers een chaos wordt".

Door de toegekende loonsverhoging in strijd met de c.a.o. bracht de ADM een kettingreactie van korte stakingen en het stellen van aparte eisen per bedrijf teweeg (ook staakten enkele dagbladrukkerijen). Onder de leuze "Smeedt het ijzer nu het witheet is" wekte het Centrum de metaalbewerkers op actie te voeren voor de eisen van de ANMB (in feite van de drie metaalbewerdersbonden). In zijn bijeenkomst van 21 september wisselde het partijbestuur van de CPN van gedachten over de loonbeweging en besloot het tot de uitgifte van een manifest. Daarin stelde het o.m., dat dank zij de eenheid waarvoor de CPN zich had ingezet, overeenkomsten tussen directies en vakbonden konden worden afgedwongen (lees: het georganiseerd overleg kon worden doorkruist).

Korte havenstaking

In augustus besloten enkele communistische voormannen onder de havenarbeiders in Amsterdam een poging te doen om het zgn. actie-comité (dat ook was opgetreden in de Amsterdamse havenstaking van juli 1961) weer nieuw leven in te blazen, met het oog op de onderhandelingen voor de nieuwe c.a.o. De ABT (Centrum) verspreidde op 12 september het bedrijfsblaadje "De Stem van de Haven", waarin o.m. een direct ingaande loonsverhoging van f 12,50 per week als eis werd geponeerd. Ook het jongste nummer van het Centrum-orgaan "Vakbondseenheid" bevatte een lijstje van wensen voor de havenarbeiders.

Op woensdagmiddag 18 september ontstond enige onrust in de Amsterdamse houthaven als gevolg van een geschil over de betaling van bijzondere werkzaamheden. Meerdere ploegen grepen dit aan als aanleiding om het werk neer te leggen, teneinde daarmee uiting te geven aan hun "stakingsbereidheid", ontstaan door de gang van zaken in de metaalindustrie.

Op donderdagmorgen 19 september verspreidden de ABT en het OVB pamfletten in de Amsterdamse haven, waarin werd opgewekt tot actie voor loonsverhoging. Op naam van het "actie-comité" riep de ABT op tot een bijeenkomst in Bellevue om 11 uur 's morgens. Een flink deel van de havenarbeiders - tussen de 600 en de 1000 man - gaf aan die oproep gehoor. De bijeenkomst stond onder leiding van enige bekende CPN-figuren (tot ergernis van de communisten in veel dagbladen als OVB-ers gedoodverfd). Een lijst met verregaande loon- en andere eisen werd opgesteld. Na afloop van de bijeenkomst gingen de havenarbeiders weer aan het werk. De ABT verspreidde de volgende dag een pamflet, waarin als een eis van het actie-comité f 100,- "nu ineens" werd bekendgemaakt.

Loonappèl

Reeds in juni besloot het Centrum, op aanwijzingen van de CPN-leiding, in Amsterdam een "nationaal loonappèl" te houden op 28 september (zie MO 6, 1963). Dit besluit viel in een periode toen het nog pais en vree aan het loonfront was, of althans leek. De communisten gevoelden de behoefte voor hun agitatie te beschikken over gemakkelijk aansprekende, concrete looneisen. (Het in mei gepubliceerde NVV-KAB-program bevatte dergelijke eisen niet; deze zouden pas in het

georganiseerde overleg ter tafel worden gebracht.) Het loonappèl zou er dus toe moeten dienen eisen op te stellen en deze met de nodige tantam te "populariseren".

De communistische voormannen waren het er wel over eens dat de beste voorbereiding voor dit loonappèl de actie zelf zou zijn. De krappe arbeidsmarkt en de overtuiging van velen, dat de loonstijging in 1963 ongerechtvaardigd klein was geweest, begunstigden de plannen van het Centrum, getuige de ontwikkeling bij de ADM en de NDSM en de prompt daarop gemeenschappelijk door de erkende metaalbewerkersbonden gevolgde publicatie van eisen. Daardoor zijn ook voor de communisten de zaken anders komen te liggen en hadden zij feitelijk geen behoefte meer aan een eigen program. Niettemin hebben zij het voorgenomen loonappèl bij wijze van demonstratie tegen de "loondictatuur" van de grote ondernemingen en tegen de loonpolitiek van de regering kennelijk toch van veel gewicht geacht en zich dan ook maandenlang zeer beijverd om de grote zaal van Krasnapolsky (die zij op 6 augustus hadden gehuurd) vol te krijgen, hetgeen onder de huidige omstandigheden geen heksentoer behoefte te zijn.

Voordien had de leiding afgesproken dat het presidium van de bijeenkomst geheel uit CPN-leden zou bestaan en dat tegenstanders niet de kans zou worden gegeven aan het woord te komen. De bijeenkomst werd geopend door de voorzitter van het Centrum, Wessel Hartog. Hij drong aan op voortzetting van de loonacties in de bedrijven en was van mening, dat de arbeiders van de ADM en de NDSM de regering-Marijnen de eerste zware slag hadden toegebracht. Hij eiste een onmiddellijke loonsverhoging van 10% (welk percentage de voorzitters van de drie bonafide vakcentrales twee dagen tevoren ook hadden genoemd in een televisie-interview), verkorting van de arbeidstijd tot 42½ uur en 3 weken vakantie. (Deze desiderata kwamen ook reeds voor in het gezamenlijk actieprogram van NVV en KAB.) Nog een 5-tal bekende figuren uit de communistische vakbeweging voerden na Wessel Hartog het woord.

H O O F D S T U K V

ANDERE GROEPERINGEN

Tweede "Socialistische Brief"

De uitspraken, die de leiding van de CPN onlangs deed over het geschil tussen Moskou en Peking gaven het partijbestuur van de SWP - de Socialistische Werkerspartij - aanleiding tot het uitgeven van een tweede "Socialistische Brief". In dit rondschrijven, afgedrukt in "De Brug" van 7 september, richt de SWP zich tot de leden van de CPN en haar sympathisanten. Beoogd wordt de achtergrond en de betekenis van deze positiebepaling te analyseren. Daarbij is vooral aan het doen en laten van Paul de Groot aandacht besteed.

Gesteld wordt, dat De Groot hoewel "een natuurlijk aanhanger van het Chinese standpunt", de koers van Peking niet kon volgen, omdat dit hem niet alleen volledig vervreemd zou hebben van de leiders van de meeste andere communistische partijen, maar ook van zijn eigen partijleden, "wie het vooruitzicht op een atoomoorlog toch bepaald niet aanlokt".

Hoewel De Groot dus onder de druk der omstandigheden gekozen heeft voor het standpunt van de Sowjet-Unie en daardoor internationaal gezien gebroken heeft met het stalinisme, aldus de "Socialistische Brief", hoopt hij toch op nationaal niveau, in zijn eigen partij, op de oude voet door te kunnen gaan, een inconsequentie, die het gewone CPN-lid niet lang kan ontgaan.

De leiding van de CPN en De Groot in het bijzonder zullen zich in stijgende mate moeten verweren tegen de aanvallen van leden, die zich afvragen waarom het stalinisme wél internationaal maar niet nationaal veroordeeld moest worden. Waarom de internationale communistische beweging gonst van eer- en rechtsherstel, al dan niet posthuum voor door het slijk gesleurde leiders, terwijl van politieke rehabilitatie binnen de CPN nog steeds geen sprake is. Waarom tenslotte, nu Tito zelfs volgens "De Waarheid" een eerlijke communist blijkt, dit niet geldt voor Gortzak en Wagenaar.

De SWP-leiding zegt het van het allergrootste belang te achten, dat zij haar aandeel in de verwachte ontwikkeling naar "een innerlijke vernieuwing van de CPN" zo doelgericht mogelijk levert. Zij meent dat

hiervoor ook een wijziging nodig is in haar eigen houding ten opzichte van de CPN, zowel jegens de leden als tegenover de leiding van deze partij. Nu het "stalinistisch bouwwerk" van De Groot begint te scheuren, acht zij de tijd gekomen om de tot nu toe defensief gevoerde strijd in het offensief te doen overgaan en - zo eindigt deze "Socialistische Brief" - "samen met de socialisten en communisten, leden en niet-leden van de CPN, die een krachtige, links-socialistische of communistische partij voorwaarde achten voor een Nederlandse ontwikkeling naar het socialisme, onze inspanning te vergroten om deze partij tot stand te brengen."

Met dit laatste appèl lijkt het partijbestuur van de SWP haar doel wel voorbij te schieten. Indien er in de kring van CPN-leden en -sympathisanten al voorstanders te vinden zouden zijn voor een door de SWP bedoelde "innerlijke vernieuwing" van de CPN, dan is het in elk geval weinig waarschijnlijk dat zij een "krachtige links-socialistische partij" ambiëren. Dit zou vanuit het leninistische standpunt bezien desertie uit het marxisme-leninisme betekenen.

Onafhankelijke internationale vredesbeweging

Streven naar eenheid

In MO no. 3 - 1963 werd aandacht gewijd aan de begin januari 1963 te Oxford gehouden conferentie van onafhankelijke vredesbewegingen, resulterende in het besluit tot oprichting van de "International Confederation for Disarmament and Peace" (ICDP).

Het lag o.m. in de bedoeling, dat de nieuwe organisatie, na de in 1964 te verwachten officiële oprichting, de activiteiten van de aangesloten organisaties zou coördineren. Inmiddels bestond al sedert 1949 het thans te Genève zetelende Ilcop (International Liaison Committee of Organisations for Peace), dat eveneens samenwerking en uitwisseling van gegevens tussen onafhankelijke vredesbewegingen beoogt.

Tot de verrichtingen van het Ilcop behoort o.m. het organiseren van een jaarlijkse internationale conferentie, in 1963 gehouden te Oosterbeek. Het ligt voor de hand dat het naast elkaar bestaan van twee internationale organisaties met ongeveer dezelfde doelstellingen tot gevolg kan hebben een overlapping van beider werkzaamheden en eventuele onderlinge wrijving.

Ter voorkoming daarvan kwamen het voorlopige bestuur van de

ICDP (het zgn. "Continuing Committee") en het Ilcop overeen gelijktijdig, zij het niet gezamenlijk, in Oosterbeek te vergaderen, hetgeen de afgevaardigden van deze twee organisaties de gelegenheid bood tot onderling contact en gedachtenwisseling. Deze ontmoeting heeft nog niet geleid tot een fusie van beide internationale vredesbewegingen. Wel zal het Ilcop het leeuwendeel blijven bijdragen in de kosten, nodig voor de verschijning van een gemeenschappelijk mededelingenblad (Peace Bulletin).

Of bij de in Oosterbeek gehouden besprekingen ook de verhouding tot de (communistische) Wereldvredesraad ter sprake is gekomen, is niet bekend geworden. In MO no. 3 - 1963 werd eveneens reeds melding gemaakt van de, tijdens en na afloop van de Oxford-conferentie, gelegde contacten tussen de deelnemers aan deze conferentie en de "anti-chambrerende" WVR-waarnemers. Van enige voelingname tussen het Ilcop en de Wereldvredesraad is nog nimmer gebleken. In een door het Ilcop uitgegeven informatiebulletin wordt zelfs uitdrukkelijk gesteld dat met de WVR geen betrekkingen worden onderhouden.

De "War Resisters International" (WRI), die aangesloten is zowel bij het Ilcop als bij de (nog niet officieel opgerichte) "International Confederation for Disarmament and Peace" huldigde tot voor kort het standpunt dat er geen basis bestond voor organisatorische samenwerking met de WVR.

Op de begin augustus in Noorwegen gehouden elfde WRI-conferentie - die om de drie jaar plaatsvindt - werd deze koers echter verlaten. De conferentie sprak zich namelijk uit, zij het eerst na langdurige besprekingen, voor het opnemen van contact en samenwerking met de Wereldvredesraad. Ondanks de fundamentele verschillen tussen beide organisaties werd op bepaalde punten toch de mogelijkheid van samenwerking aanwezig geacht. Voorts werd betoogd, dat elke gelegenheid om in contact te komen met personen zowel als groeperingen in communistische landen moest worden aangegrepen.

Het "Comité 1963"

Geen samenwerking met het Volkelcomité

In MO no. 6 - 1963 werd reeds bericht over het verlangen van het (communistisch georiënteerde) Volkelcomité naar samenwerking met het "Comité 1963 voor de Vrede", dat zulk een samengaan echter onmo-

gelijk achtte, zolang het Volkelcomité niet tevens wenste te ageren tegen het gevaar van de Sowjet-Russische atoombommen. In het maandblad "Vrede", orgaan van de Nederlandse Vredesraad, (juni 1963) verscheen inmiddels ook een verslag over de bespreking tussen het Comité 1963 en het Volkelcomité.

Het Comité 1963 achtte het verslag dermate misleidend, dat het de tekst van de brief, waarin zulks aan de redactie van "Vrede" werd kenbaar gemaakt, tevens ter publicatie toezond aan een aantal andere bladen, met positief resultaat o.a. in "De Brug" en in "Socialistisch Perspectief". Dat dit een verstandige voorzorg is geweest, werd bevestigd door de reacties in het septembernummer van "Vrede". Immers aan het verzoek van het Comité 1963 om zijn brief bij wijze van rectificatie in het NVR-orgaan te plaatsen, werd niet alleen geen gevolg gegeven doch de redactie bleef ook zwijgen over de verschillpunten in de doelstelling van beide comité's en hamerde slechts door op het éne punt van overeenkomst: strijd tegen atoomwapens in Nederland.

Het Comité 1963 had nl. geprotesteerd tegen het feit dat "Vrede" slechts had vermeld dat uit de bespreking tussen beide comité's nog eens duidelijk was gebleken dat er geen verschil van mening was over het punt: geen atoomwapens in Nederland. Het Comité achtte deze uitspraak minder dan de halve waarheid en in de praktijk daarom meer dan een hele leugen. Want in werkelijkheid was de bespreking tussen beide Comité's bijna geheel in beslag genomen door discussie over de geschilpunten en met name over het belangrijkste, (dus het protesteren tegen alle proeven met kernwapens).

Een andere grief van het Comité 1963 was dat het artikeltje in "Vrede" gewag had gemaakt van de aanwezigheid van een lid van de NVR. Het Comité 1963 zeide daarvan in het geheel niet op de hoogte te zijn geweest. De uitnodiging gold uitsluitend een bespreking met leden van het Volkelcomité en op de bijeenkomst zelf was niet gebleken dat er iemand als lid van de Nederlandse Vredesraad tegenwoordig was geweest.

Aan het slot van zijn brief wees het Comité 1963 er op dat het juist het Volkelcomité was dat verdeeldheid zaaide en geenszins het Comité 1963, zoals "Vrede" had gesuggereerd.

STAKINGSOVERZICHT SEPTEMBER 1963.

Bedrijf : Verolme's Scheepswerven te Rozenburg.
Aanleiding : loonsverbeteringen geëist, mede i.v.m. uitbetalen van hogere lonen aan personeel van uitleenbedrijven.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : ± 250.
Duur van de staking: 1½ dag (2 en 3-9-'63).

Bedrijf : Verenigde Brandstoffenhandel te Rotterdam.
Aanleiding : meer loonsverhoging geëist dan toegestaan in cao.
Inmenging vakbonden: erkende vakbonden bemiddelden.
Resultaat : directie onderzoekt of huidige cao ruimte biedt voor meer loon.
Aantal werknemers : ± 250.
Aantal stakers : ± 175.
Duur van de staking: 1 dag (4-9-'63).

Bedrijf : N.V. Gembouw te Zaandam.
Aanleiding : f 30,- "kapgeld" geëist.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : directie betaalt f 22,50 per werknemer uit.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 75.
Duur van de staking: 1½ uur (17-9-'63).

Korte stakingen of stagnaties in de metaalindustrie bij:

N.V. Kon. Vliegtuigenfabriek Fokker te Haarlemmermeer (12,20 en 23-9-'63).
N.V. Werkspoor te Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Botlekgebied, Delfzijl (12,13,16 en 20-9-'63).
Scheepswerf Verschure en Co te Amsterdam (12 t/m 30-9-'63).
N.V. The American Machine and Laundry Company te Dordrecht (13-9-'63).
N.V. Kon. Demka te Utrecht (13-9-'63).
N.V. Swarttouw te Schiedam (13-9-'63).
N.V. Scheepswerf Gusto te Schiedam (13-9-'63).
Papier-Metaal te Zutphen (13-9-'63).
Veendammer Machinefabriek te Veendam (13-9-'63).
Hollandse Constructie Werkplaats te Leiden (13,16 en 17-9-'63).
Nederlandse Electrolas Mij. te Leiden (13,16 en 17-9-'63).
N.V. Rotterdamse Droogdok Mij. te Rotterdam (13,16 en 19-9-'63).
Hardmetaalbedrijf Continental Tool Company te Arnhem (16-9-'63).
Scheepswerf N.V. "De Nieuwe Waterweg" te Schiedam (16-9-'63).
N.V. Netam te Rotterdam (16-9-'63).
Machinefabriek Voorwaarts te Amsterdam (16,17-9-'63).
Constructiewerkplaats N.V. Wiener en Co te Amsterdam (16,17,20 en 23-9-'63).
Machinefabriek Du Croo en Brauns te Amsterdam (16,18-9-'63).
Verenigde Blikfabrieken N.V. te Krommenie en Delft (17-9-'63).
N.V. Holl. Signaal Apparatenfabriek te Hengelo (17-9-'63).
N.V. Draadindustrie Jonge Poerink te Borne (17-9-'63).
Kromhout Motorenfabriek te Amsterdam (17-9-'63).
Machine- en Motorenfabriek Brevo te Amsterdam (17-9-'63).

Machinefabriek Jonker-Cascade te Diemen (17,18-9-'63).
N.V. Dok- en Werfmaatschappij Wilton Fijenoord te Schiedam (17,18-9-'63).
Classificeerbedrijf N.V. Junius te Schiedam (18,19 en 20-9-'63).
N.V. Caltex te Rotterdam (Reparateurs) (23-9-'63).
IJzerindustrie en Handelsmij. N.V. Asselberg te Bergen op Zoom (23-9-'63).
N.V. Noord-Nederlandse Machinefabriek te Winschoten (23,24-9-'63).
N.V. Machinefabriek en Scheepswerf P. Smit Jr. te Rotterdam (24-9-'63).
N.V. Brandkasten en Slotenfabriek Lips te Dordrecht (24-9-'63).
N.V. Scheepswerf en Machinefabriek De Biesbosch te Dordrecht (24-9-'63).
N.V. Tomado Metaalwarenfabriek te Zwijndrecht (24-9-'63).
N.V. van der Giessen/Noord Scheepswerf te Krimpen a/d IJssel (26,
27-9-'63).
N.V. A. Vuyk en Zn's Scheepswerven te Capelle a/d IJssel (27-9-'63).
Scheepswerf, Kerstholt te Groningen (30-9-'63).

Aanleiding : ontevredenheid over huidige cao-metaal n.a.v.
loonsverhoging voor ADM-werknemers.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : v.z.b. geen directe resultaten.

Stakingen in het Amsterdams havengebied op 18 en 19 sept. '63 bij:
Verenigd Cargadoorsbedrijf,
Houthaven,
Amsterdams Haven Bedrijf,
Cargadoorsbedrijf Scheuer en Co.,
Stoomvaart Mij Nederland,
Koninklijke Hollandse Lloyd.

Aanleiding : loongeschil in houthaven en voorbeeld van ADM.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal stakers : 600 à 1000.

Bedrijf : Dagbladrukkerij De Telegraaf te Amsterdam.
Aanleiding : ontevredenheid over grafische cao en eis tot we-
der in dienst neming v.e. ontslagen stakende
collega.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : ontslag ingetrokken.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : + 550 (technisch personeel).
Duur van de staking : 4 dagen (21 t/m 24-9-'63).

Bedrijf : Dagbladrukkerij N.V. Nieuwe Rotterdamse
Courant te Rotterdam.
Aanleiding : loonsverhoging van 11 cent per uur geëist.
Inmenging vakbonden : geen.
Resultaat : lonen met 7 cent p.u. verhoogd (gelijk aan die
v.e. vergelijkbaar Amsterdams bedrijf).
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : + 500 (technisch personeel).
Duur van de staking : 1 dag (23-9-'63).

Bedrijf : Dagbladrukkerij De Arbeiderspers te Amsterdam.
Aanleiding : ontevredenheid over de grafische cao.
Immenging vakbonden : geen.
Resultaat : geen.
Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : onbekend.
Duur van de staking : 1 dag (25-9-'63).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
*11-13 okt.	Internat. bijeenk. tegen herleving nazisme en fascisme.	Florence	FIR
14-19 okt.	2e Wereldconf. v. Vrouwelijke arbeidskrachten.	Boekarest	WVV
27 okt.	Waarheid-zomerfeest.	Amsterdam	CPN
*herfst	Internat. Conf. van Jeugd en Studenten voor ontwapening en Vrede.	Florence	WFDJ/It.org.
herfst	Raadszitting Wereld Vredesraad	Warschau	WVR
*28 nov.-2 dec.	Alg. Verg. Wereldvredesraad.	Warschau	WVR
november	5e Internat. conf. studenten reisbureaus.	Bulgarije	IUS
*december	Zitting Uitv. Comité Wereld Fed. Dem. Jeugd.	Djakarta	WFDJ
1963	Internat. bijeenk. v. jonge toeristen.	Hoge Tatra (Tsj.)	WFDJ
1963	Conferentie over Jeugdtoerisme.	?	WFDJ
1963	Eur. conf. Verzetsstrijders Nazi-slachtoffers.	?	FIR
1963	W. Eur. Conf. journalisten.	?	IOJ
*jan. 1964	Congres CPN.	?	CPN
30 mrt. - 4 april 1964	8e Wereldcongres Juristen.	Boedapest	IVDJ
10-15 april '64	3e Internat. conf. VVI-Overheid.	Praag	WVV
*voorjaar '64	7e Congres Ned. Vrouwenbeweging.	?	NVB
18-21 mei '64	2e Internat. conf. VVI-Handel.	Warschau	WVV
mei 1964	11e Internat. conf. VVI-Mijnbouw.	Moskou	WVV
zomer 1964	Internat. stud. conf. over kolonialisme.	Sowjet-Unie	IUS
1964	Internat. conf. Werkende Jeugd.	?	WFDJ
1965	9e Wereldjeugdfestival (?).	?	WFDJ/IUS

* nieuw c.q. aangevuld.